

Роль інформації та її асиметрії в умовах невизначеності на ринках фінансових інструментів

Наталія Данік

Кафедра інтелектуальної цифрової економіки, факультет економіки та екології моря,
Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова, Миколаїв, Україна
ORCID 0000-0001-5821-6232

Віталій Федоров

Кафедра економічної політики та безпеки, факультет економіки та екології моря,
Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова, Миколаїв, Україна
ORCID 0009-0001-5551-7520

Анотація: Стаття присвячена актуальній проблемі дослідження ролі інформації та її асиметрії в умовах зростаючої невизначеності на сучасних ринках фінансових інструментів. Акцентовано увагу на тому, що невизначеність є фундаментальною характеристикою економічного простору XXI століття, значною мірою зумовленою нерівномірним розподілом інформації між учасниками ринку. Розглянуто два ключові типи інформаційної асиметрії – об'єктивну (нерівність у доступі до фактичної інформації) та суб'єктивну (різниця у здатності інтерпретувати інформацію) – та їхні джерела. У статті визначено сім ключових задач дослідження, спрямованих на теоретичне обґрунтування, розмежування типів асиметрії, аналіз їхнього впливу на ціноутворення, поведінку учасників, ліквідність та волатильність, дослідження ролі регулювання та розробку практичних рекомендацій. Окреслено теоретико-методологічні засади дослідження, що базуються на інтеграції концепцій фінансів, економіки інформації та поведінкової економіки. Розглянуто сутність та види невизначеності на фінансових ринках, підкреслено фундаментальне значення інформації для їх ефективного функціонування та надано визначення інформаційної асиметрії та її основних типів. Проаналізовано вплив інформаційної асиметрії в умовах невизначеності на рівень ліквідності (зниження через несприятливий відбір та зростання транзакційних витрат) та волатильність (підвищення через інформаційні шоки та спекулятивні настрої) різних сегментів ринку. Запропоновано практичні рекомендації для інвесторів (поглиблений аналіз, диверсифікація, підвищення фінансової грамотності), фінансових установ (підвищення прозорості, управління конфліктом інтересів) та регуляторів (посилення вимог до розкриття інформації, запобігання інсайдерській торгівлі) щодо управління ризиками та підвищення ефективності ринків. Насамкінець, окреслено перспективи подальших досліджень у цій сфері, включаючи поглиблене вивчення суб'єктивної асиметрії, впливу нових технологій, взаємодії різних видів невизначеності, аналіз нових ринків, розробку нових метрик та оцінку ефективності регуляторних заходів. Підкреслено важливість міждисциплінарних досліджень для всебічного розуміння досліджуваної проблематики.

Ключові слова: інформація, асиметрія, невизначеність, фінансові інструменти, ринок, волатильність, ліквідність.

1. Вступ

XXI століття характеризується безпрецедентною динамікою та складністю економічних процесів. В умовах глобалізації, швидкого технологічного розвитку, політичної нестабільності та частих непередбачуваних криз, невизначеність стає фундаментальною характеристикою сучасного економічного простору. Ця невизначеність не є абстрактним явищем, а значною мірою генерується та посилюється існуючою асиметрією інформації, що нерівномірно розподілена між учасниками ринку. Саме нерівномірність доступу до релевантної, своєчасної та якісної інформації створює значні дисбаланси у прийнятті рішень економічними суб'єктами, особливо на ринках фінансових інструментів. Інвестори, емітенти, посередники та регулятори оперують в умовах, коли одні учасники володіють значно більшим обсягом знань про фундаментальну вартість активів, потенційні ризики та майбутні перспективи, ніж інші. При цьому важливо розрізняти два ключові типи інформаційної асиметрії: об'єктивна асиметрія відображає реальну різницю в доступі до фактичної інформації. Це може бути пов'язано з географічним розташуванням, технологічними можливостями, фінансовими ресурсами або інституційними бар'єрами, що обмежують здатність певних суб'єктів отримувати та обробляти необхідні дані. Суб'єктивна асиметрія виникає через різницю в здатності різних економічних агентів інтерпретувати та використовувати наявну інформацію. Навіть маючи формально однаковий доступ до даних, різні учасники ринку можуть робити різні висновки та приймати різні рішення через відмінності у знаннях, досвіді, когнітивних упередженнях та індивідуальних очікуваннях. Обидва типи інформаційної асиметрії в умовах невизначеності мають глибокі наслідки для функціонування ринків фінансових інструментів. Вони можуть призводити до: неефективного ціноутворення, коли ринкові ціни не відображають справжню вартість активів через недостатню або спотворену інформацію; зниження ліквідності ринку, оскільки учасники можуть утримуватися від укладання угод через побоювання опинитися в не вигідному інформаційному становищі; зростання транзакційних витрат, пов'язаних з необхідністю проведення додаткового аналізу та перевірки інформації; виникнення явищ морального ризику та несприятливого відбору, коли одна сторона транзакції використовує свою інформаційну перевагу на шкоду іншій; підвищення волатильності ринків та виникнення фінансових криз, спричинених раптовим розкриттям раніше прихованої інформації [1].

Таким чином, розуміння ролі інформації та її асиметрії в умовах невизначеності є критично важливим для забезпечення ефективності, стабільності та справедливості ринків фінансових інструментів у XXI столітті. Дослідження цієї проблематики має не лише теоретичне значення, але й безпосередньо впливає на розробку практичних рекомендацій для інвесторів, фінансових установ, регуляторів та інших учасників економічного процесу.

2. Об'єкт і предмет дослідження

Об'єктом статті є функціонування ринків фінансових інструментів в умовах невизначеності. Предмет дослідження є вплив інформації та її асиметрії на характеристики та поведінку учасників ринків фінансових інструментів в умовах невизначеності.

3. Мета та задачі дослідження

Метою даної статті є аналіз ролі інформації та її асиметрії у формуванні та посиленні невизначеності на ринках фінансових інструментів, а також визначення наслідків цієї взаємодії для функціонування ринків та поведінки їх учасників. Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- уточнити теоретико-методологічні засади дослідження невизначеності та інформаційної асиметрії на ринках фінансових інструментів;

- розмежувати та охарактеризувати різні типи інформаційної асиметрії (об'єктивну та суб'єктивну) та визначити їхні специфічні прояви на різних сегментах ринку фінансових інструментів;

- оцінити вплив інформаційної асиметрії на рівень ліквідності та волатильність різних сегментів ринку фінансових інструментів в умовах невизначеності;

- розробити практичні рекомендації для інвесторів, фінансових установ та регуляторів щодо управління ризиками, пов'язаними з інформаційною асиметрією в умовах невизначеності, та підвищення ефективності функціонування ринків фінансових інструментів.

Ці завдання дозволять комплексно дослідити проблему ролі інформації та її асиметрії в умовах невизначеності на ринках фінансових інструментів та сформулювати обґрунтовані висновки та практичні рекомендації.

4. Аналіз літератури

У сучасній науковій літературі вагомий внесок у дослідження інформаційної асиметрії та її різноманітних проявів в економіці зробили такі вчені, як Дж. Акерлоф [2], Дж. Сакстон [3], П. Фульг'єрі [4], А. Маслова [5], Я. Бережний [6], А. Герасименко [7], І. Дерев'янка [8], О. Михайловська [9], В. Свистільник [10] та інші дослідники. Проте аналіз наявних наукових праць свідчить про те, що низка теоретичних, методологічних та практичних аспектів обраної галузі дослідження залишаються недостатньо розкритими та потребують подальшого вивчення.

5. Методи досліджень

Для досягнення поставленої мети та вирішення окреслених завдань у даній статті використано комплекс методів дослідження, який включає: аналіз наукової літератури (вивчення та систематизація існуючих теоретичних концепцій, моделей, наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених з питань інформаційної асиметрії, невизначеності, функціонування фінансових ринків та поведінкової економіки); порівняльний аналіз (зіставлення різних підходів до визначення та класифікації інформаційної асиметрії та невизначеності, а також аналіз відмінностей у їх проявах на різних типах фінансових ринків та для різних фінансових інструментів); абстрагування та узагальнення: (виокремлення суттєвих характеристик досліджуваних явищ та формулювання теоретичних узагальнень щодо їх взаємозв'язку). Використання цих методів дозволяє забезпечити всебічне та глибоке дослідження обраної проблематики, отримати обґрунтовані наукові результати та сформулювати практичні рекомендації.

6. Результати досліджень

У контексті ринків фінансових інструментів, невизначеність розуміється як ситуація, в якій економічні агенти не мають повної інформації про майбутні стани економічного середовища, майбутню вартість активів, доходи від інвестицій або поведінку інших учасників ринку, і тому не можуть однозначно визначити наслідки своїх рішень. На відміну від ризику, який передбачає можливість кількісної оцінки ймовірності настання певних подій, невизначеність характеризується відсутністю або ненадійністю таких ймовірностей.

На ринках фінансових інструментів можна виокремити кілька ключових видів невизначеності:

Економічна невизначеність пов'язана з непередбачуваними змінами макроекономічних показників (інфляції, процентних ставок, ВВП, безробіття), галузевих тенденцій та кон'юнктури ринку. Ці фактори безпосередньо впливають на фундаментальну вартість фінансових активів та доходи від інвестицій.

Політична та регуляторна невизначеність виникає внаслідок нестабільності політичної ситуації, змін у законодавстві та регуляторній політиці, що можуть мати значний вплив на діяльність компаній, умови інвестування та функціонування фінансових ринків.

Ринкова невизначеність (або невизначеність поведінки) зумовлена непередбачуваною поведінкою інших учасників ринку, їхніми реакціями на події та настроями. Це включає волатильність цін, спекулятивні атаки, ефекти натовпу та інші нелінійні взаємодії.

Інформаційна невизначеність спричинена неповнотою, недостовірністю, суперечливістю або асиметричним розподілом інформації між учасниками ринку. Цей вид невизначеності є центральним у даному дослідженні та тісно пов'язаний з інформаційною асиметрією.

Технологічна невизначеність пов'язана з швидким розвитком технологій, появою нових продуктів та послуг, що можуть кардинально змінювати конкурентне середовище та впливати на перспективи різних компаній та галузей.

Природна та геополітична невизначеність виникає внаслідок непередбачуваних природних катаклізмів, епідемій, міжнародних конфліктів та інших глобальних подій, що мають значний вплив на економіку та фінансові ринки.

Інформація є фундаментальним елементом ефективного функціонування ринків фінансових інструментів. Вона відіграє ключову роль у: визначенні справедливої ціни активів, адже ефективні ринки передбачають, що ціни відображають всю доступну інформацію про фундаментальну вартість активів, їхні ризики та потенційну прибутковість; прийнятті обґрунтованих інвестиційних рішень, коли інвестори використовують інформацію для оцінки потенційних доходів та ризиків, порівняння різних інвестиційних можливостей та формування оптимальних портфелів; зниженні транзакційних витрат, так як прозорість інформації сприяє зменшенню витрат на пошук контрагентів та оцінку активів; підвищенні ліквідності ринку, тому що наявність достатньої та якісної інформації стимулює активність торгівлі та полегшує купівлю-продаж активів; забезпеченні ринкової дисципліни, коли інформація про діяльність емітентів та інших учасників ринку дозволяє інвесторам контролювати їхню поведінку та реагувати на потенційні порушення; ефективному розподілі капіталу, так як інформація допомагає спрямовувати фінансові ресурси до найбільш перспективних та ефективних проектів. Отже, якість, своєчасність, достовірність та доступність інформації є критично важливими для забезпечення ефективності та стабільності фінансових ринків [11].

Інформаційна асиметрія на ринках фінансових інструментів визначається як ситуація, в якій різні учасники ринку мають неоднаковий доступ до релевантної, своєчасної та якісної інформації про фінансові активи, емітентів, ринкові умови та інші фактори, що впливають на прийняття інвестиційних рішень. Виділяють два основні типи інформаційної асиметрії:

1) об'єктивна інформаційна асиметрія, що відображає фактичну нерівність у доступі до інформації, що може бути зумовлено різними можливостями збору та обробки інформації (великі інституційні інвестори мають значно більші ресурси для проведення глибокого аналізу, ніж індивідуальні інвестори); географічними та часовими факторами (інсайдерська інформація часто спочатку стає доступною обмеженому колу осіб); інституційними бар'єрами (певні види інформації можуть бути доступні лише певним категоріям учасників ринку (наприклад, аналітичні звіти інвестиційних банків); регуляторними обмеженнями (існують правила щодо розкриття інформації, але їх дотримання може бути неповним або несвоєчасним);

2) суб'єктивна інформаційна асиметрія, що виникає через різницю в здатності різних учасників ринку інтерпретувати та використовувати однакову інформацію, що може бути пов'язано з: різним рівнем знань та досвіду (професійні інвестори мають кращі навички аналізу та прогнозування, ніж менш досвідчені учасники ринку); когнітивними упередженнями (психологічні фактори можуть спотворювати сприйняття та інтерпретацію інформації); різними інвестиційними горизонтами та цілями (одна й та сама інформація може мати різну цінність для короткострокових спекулянтів та довгострокових інвесторів); різними моделями

прийняття рішень (учасники ринку можуть використовувати різні аналітичні інструменти та стратегії) [12].

Інформаційна асиметрія є важливим джерелом невизначеності на ринках фінансових інструментів, оскільки вона ускладнює процес формування об'єктивних оцінок активів, створює можливості для опортуністичної поведінки та може призводити до ринкових неефективностей. Дослідження її впливу в умовах загальної економічної невизначеності є ключовим для розуміння сучасних фінансових ринків.

Інформаційна асиметрія в умовах невизначеності має значний та різноплановий вплив на рівень ліквідності та волатильність різних сегментів ринку фінансових інструментів. Цей вплив часто є взаємопідсилюючим і може призводити до суттєвих змін у функціонуванні ринків.

Проаналізуємо вплив інформаційної асиметрії на ліквідність. В умовах значної інформаційної асиметрії, учасники ринку, які мають менше інформації, побоюються опинитися в невідгідній позиції при здійсненні угод з більш інформованими контрагентами. Це явище відоме як несприятливий відбір (*adverse selection*). У результаті вони можуть скорочувати свою торговельну активність, розширювати спреди між цінами купівлі та продажу (*bid-ask spread*) як компенсацію за інформаційний ризик, або взагалі утримуватися від торгівлі, що призводить до зниження ліквідності ринку. Крім того, для захисту від інформаційної нерівності, менш інформовані учасники можуть вдаватися до додаткового аналізу та збору інформації, що збільшує їхні транзакційні витрати. Високі транзакційні витрати можуть відлякувати потенційних трейдерів та інвесторів, тим самим зменшуючи ліквідність. В умовах високої загальної невизначеності (економічної, політичної тощо), інформаційна асиметрія стає ще більш обтяжливою. Неясність щодо майбутнього ускладнює оцінку активів навіть для інформованих учасників, а для неінформованих ризик стає неприйнятно високим, що призводить до різкого падіння ліквідності, особливо на менш прозорих сегментах ринку. Також інформаційна асиметрія може призводити до сегментації ринку, коли інформовані учасники торгують між собою на одному сегменті, а менш інформовані – на іншому, з нижчою ліквідністю та вищими спредами [13].

Проаналізуємо вплив інформаційної асиметрії на волатильність. Раптове розкриття раніше прихованої інформації, особливо в умовах високої інформаційної асиметрії, може призводити до значних та різких коливань цін на фінансові інструменти. Чим більшою була асиметрія, тим сильнішою може бути реакція ринку на нову інформацію, викликаючи підвищену волатильність, що може створювати можливості для спекуляцій на основі інсайдерської або привілейованої інформації. Дії спекулянтів, особливо в умовах невизначеності, можуть посилювати цінові коливання та збільшувати волатильність ринку. Висока інформаційна асиметрія перешкоджає ефективному відображенню всієї доступної інформації в цінах активів. Це може призводити до надмірної реакції на одні новини та недостатньої реакції на інші, що сприяє зростанню волатильності, яка не відображає фундаментальних змін. В умовах невизначеності та інформаційної недостатності, поведінкові упередження інвесторів можуть мати сильніший вплив на ринкові ціни, викликаючи нерациональні коливання та підвищуючи волатильність. Наприклад, ефект натовпу може посилюватися, коли менш інформовані інвестори слідує за діями тих, кого вони вважають більш обізнаними.

Інформаційна асиметрія та невизначеність можуть створювати зворотний зв'язок між ліквідністю та волатильністю. Зниження ліквідності, спричинене інформаційною нерівністю та невизначеністю, може призводити до збільшення волатильності, оскільки менша кількість угод може викликати більші цінові рухи. З іншого боку, висока волатильність, викликана інформаційними шоками в умовах асиметрії, може відлякувати учасників ринку, що призводить до подальшого зниження ліквідності.

Вплив інформаційної асиметрії та невизначеності може відрізнятися на різних сегментах ринку фінансових інструментів, як то:

- на ринку акцій особливо вразливими є акції малих та середніх компаній, інформація про які є менш доступною та прозорою, що призводить до нижчої ліквідності та вищої волатильності порівняно з акціями великих публічних компаній.

- на ринку облігацій ліквідність та волатильність можуть суттєво відрізнятися залежно від кредитної якості емітента та терміну обігу облігацій. Менш ліквідними та більш волатильними можуть бути облігації з нижчим кредитним рейтингом або з довшим терміном обігу, особливо в умовах економічної невизначеності.

- на ринку деривативів вплив інформаційної асиметрії може бути складним і залежить від типу деривативу та базового активу. Непрозорість деяких похідних інструментів може призводити до низької ліквідності та високої волатильності.

- ринок криптовалют характеризується високою інформаційною асиметрією та надзвичайною волатильністю через незрілість ринку, регуляторну невизначеність та спекулятивні настрої [14].

В умовах значної інформаційної асиметрії та високої невизначеності на ринках фінансових інструментів, ефективне управління ризиками та підвищення ефективності ринків вимагає скоординованих зусиль з боку інвесторів, фінансових установ та регуляторів.

Таблиця 1. Рекомендації щодо ефективного управління ризиками та підвищення ефективності ринків [15]

Суб'єкт	Рекомендація	Зміст
Для інвесторів	Поглиблений аналіз та належна обачність (Due Diligence)	Проводити ретельний фундаментальний та технічний аналіз перед прийняттям інвестиційних рішень. Використовувати різноманітні джерела інформації, включаючи офіційні звіти компаній, незалежні аналітичні дослідження, новини та фінансові дані. Звертати увагу на якість та прозорість інформації, наданої емітентами. Уникати інвестицій у маловідомі або непрозорі інструменти без належного розуміння їхніх ризиків.
	Диверсифікація портфеля	Розподіляти інвестиції між різними класами активів, галузями та географічними регіонами для зниження впливу негативної інформації щодо окремих інструментів
	Освіта та підвищення фінансової грамотності	Постійно підвищувати рівень своїх знань про фінансові ринки, інструменти та методи аналізу. Розуміти природу інформаційної асиметрії та її потенційні наслідки. Критично оцінювати інформацію, що отримується з різних джерел.
	Використання послуг незалежних фінансових консультантів	Звертатися за порадою до кваліфікованих та незалежних фахівців, які можуть надати об'єктивну оцінку інвестиційних можливостей та ризиків.
	Управління емоціями та поведінковими упередженнями	Усвідомлювати власні когнітивні упередження, які можуть впливати на прийняття рішень в умовах інформаційної недостатності та невизначеності. Дотримуватися дисциплінованої інвестиційної стратегії та уникати імпульсивних рішень, заснованих на чутках або ефекті натовпу.
	Обережність щодо нерегульованих ринків та інструментів	Виявляти особливу обережність при інвестуванні в нові або слабо регульовані фінансові інструменти, де ризик інформаційної асиметрії може бути особливо високим (наприклад, деякі криптовалюти).
Для фінансових установ:	Підвищення прозорості та розкриття інформації	Забезпечувати своєчасне, повне та достовірне розкриття інформації про фінансові продукти, їхні ризики та комісії. Покращувати якість комунікації з клієнтами, надаючи зрозумілу та вичерпну інформацію. Впроваджувати внутрішні процедури контролю за якістю інформації, що надається клієнтам.
	Управління конфліктом інтересів	Впроваджувати ефективні механізми виявлення та управління потенційними конфліктами інтересів, які можуть виникати через інформаційну перевагу установи над клієнтами. Забезпечувати пріоритет інтересів клієнтів при наданні фінансових послуг.
	Впровадження систем оцінки та управління ризиками	Розробляти та вдосконалювати моделі оцінки та управління ризиками, пов'язаними з інформаційною асиметрією, як на рівні окремих продуктів, так і на рівні установи в цілому. Враховувати вплив невизначеності на ефективність цих моделей.
	Підвищення кваліфікації персоналу	Забезпечувати регулярне навчання та підвищення кваліфікації співробітників з питань фінансового аналізу, управління ризиками та етики професійної діяльності.

	Інвестиції в технології для обробки та аналізу інформації	Використовувати сучасні технології для збору, обробки та аналізу великих обсягів даних, що дозволяє краще розуміти ринкові тенденції та оцінювати ризики.
--	---	---

Продовження таблиці 1

Для регуляторів:	Посилення вимог до розкриття інформації	Встановлювати чіткі та жорсткі стандарти щодо обсягу, якості та своєчасності розкриття інформації емітентами та іншими учасниками ринку. Забезпечувати доступність цієї інформації для всіх інвесторів. Впроваджувати ефективні механізми контролю за дотриманням вимог щодо розкриття інформації та застосовувати санкції за їх порушення.
	Запобігання інсайдерській торгівлі та маніпулюванню ринком	Посилювати законодавство щодо заборони інсайдерської торгівлі та маніпулювання ринковими цінами. Удосконалювати методи виявлення та розслідування таких порушень. Забезпечувати ефективне правозастосування у цій сфері.
	Регулювання діяльності фінансових посередників	Встановлювати вимоги до ліцензування, діяльності та розкриття інформації фінансовими посередниками. Забезпечувати прозорість їхніх комісій та винагород. Контролювати дотримання ними стандартів професійної поведінки та запобігати конфліктам інтересів.
	Підвищення прозорості ринкової інфраструктури	Регулювати діяльність бірж, депозитаріїв та клірингових установ з метою забезпечення прозорості та ефективності ринкових процесів. Сприяти розширенню доступу до ринкової інформації.
	Заохочення фінансової грамотності інвесторів	Підтримувати та ініціювати програми з підвищення фінансової грамотності населення. Надавати інвесторам доступ до об'єктивної та зрозумілої інформації про фінансові ринки та інструменти.
	Міжнародна співпраця	Активно співпрацювати з міжнародними регуляторними органами для обміну інформацією та координації зусиль у боротьбі з транскордонними порушеннями та для встановлення єдиних стандартів регулювання.
	Адаптивне регулювання	Постійно відстежувати розвиток ринку та нові фінансові інструменти, оперативно реагуючи на виникаючі ризики, пов'язані з інформаційною асиметрією та невизначеністю. Забезпечувати гнучкість регуляторної бази для адаптації до змін ринкового середовища.

Реалізація цих рекомендацій вимагає спільних зусиль усіх учасників фінансового ринку та сприятиме зниженню негативного впливу інформаційної асиметрії та невизначеності, підвищенню рівня довіри інвесторів, забезпеченню більш ефективного та стабільного функціонування ринків фінансових інструментів.

7. Перспективи подальшого розвитку досліджень

Перспективи подальшого розвитку досліджень включають поглиблене вивчення суб'єктивної інформаційної асиметрії, аналіз впливу нових інформаційних технологій, дослідження взаємодії інформаційної асиметрії з різними видами невизначеності, вивчення інформаційної асиметрії на нових ринках, розробку нових метрик, дослідження впливу регуляторних заходів та міждисциплінарні дослідження.

8. Висновки

Отже, інформаційна асиметрія в умовах невизначеності є важливим фактором, що визначає рівень ліквідності та волатильності на ринках фінансових інструментів. Розуміння цих взаємозв'язків є ключовим для інвесторів, регуляторів та інших учасників ринку для прийняття обґрунтованих рішень та розробки заходів щодо підвищення ефективності та стабільності фінансової системи.

Список літератури:

- 1) Дугінець Г. В. (2019). Інформаційна асиметрія в світовій економіці. Економічний простір, 150. 25-29.
- 2) George A. Akerlof. (August 1970). The Market for «Lemons»: Quality Uncertainty and the Market Mechanism. The Quarterly Journal of Economics, v.84. 488-500.
- 3) Saxton G. D. and Anker A. E. (2013). The Aggregate Effects of Decentralized Knowledge Production: Financial Bloggers and Information Asymmetries in the Stock Market. Journal of Communication, 63(6). 1054–1069.
- 4) Fulghieri P., Garcia D. and Hackbarth D. Asymmetric Information and the Pecking (Dis). Available at: <http://public.kenan-flagler.unc.edu/faculty/fulghiep/FGH-November2013.pdf>
- 5) Маслов А. (2012). Інформаційна асиметричність на ринку праці та "економіка пряника і батога". Економіка, 143/12. 57–61.
- 6) Бережний Я. В., Кілієвич О. І., Ляпін Д. В., Медведкова Н. С. [та ін.]. (2013). Механізми поліпшення підприємницького клімату в процесі реалізації економічних реформ в Україні. Київ: НІСД. 80 с.
- 7) Герасименко А. Г. (2014). Ринкова влада: джерела, масштаби, наслідки: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 600 с.
- 8) Дерев'янка І. П. (2015). Теорія асиметрії Б. Уомакка як нова світоглядна парадигма. Зовнішні справи, 7. 36–38.
- 9) Михайловська О.В. (2009). Інформаційні асиметрії в світових інноваційно-інвестиційних процесах. Інвестиції: практика та досвід, 6. 21-26.
- 10) Свистільник В. (2018). Інструменти інформаційної асиметрії на ринках споживчих товарів і послуг. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету, 4. 14-23.
- 11) Маниліч М. І. (2015). Основні передумови для подолання проявів асиметрії на фінансовому ринку. Економіка: реалії часу. Науковий журнал, 5(21). 142-148.
- 12) Кравчук Г. В., Шевчук В. І., Пластун О. Л. (2013). Боротьба з інформаційною асиметрією як важлива складова забезпечення інформаційної безпеки. Вісн. Чернігів. держ. технолог. ун-ту. Фінансові ресурси: проблеми формування та використання, 1(64). 214–221.
- 13) Балдич Н. (2009). Державне регулювання інформаційної асиметрії фінансових ринків: симптоми проблеми. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України, 3. 65-71.
- 14) Чупріянов М.В. (2018). VPIN як міра ліквідності, волатильності та інформації у біржовій динаміці цін. Глобальні ринки та фінансовий інжиніринг, 3. 125 -152.
- 15) Мирошнік Д.С., Богуславська С.І. (2024). Аналіз ризиків та стратегій управління ними в банківській сфері в умовах фінансової нестабільності. Економіка та суспільство, № 61. 5–12.

The Role of Information and Its Asymmetry in Conditions of Uncertainty in Financial Instrument Markets

Natalia Danik

Department of Intelligent Digital Economy, Faculty of Economics and Marine Ecology, The Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolaiv, Ukraine
ORCID 0000-0001-5821-6232

Vitaly Fedorov

Department of Economic Policy and Security, Faculty of Economics and Marine Ecology, The Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolaiv, Ukraine
ORCID ID: 0009-0001-5551-7520

Abstract: This article addresses the topical issue of researching the role of information and its asymmetry in conditions of increasing uncertainty in modern financial instrument markets. Emphasis is placed on the fact that uncertainty is a fundamental characteristic of the economic space of the 21st century, largely due to the uneven distribution of information among market participants. Two key types of information asymmetry are considered – objective (inequality in access to factual information) and subjective (difference in the ability to interpret information) – and their sources. The article identifies seven key research tasks aimed at theoretical substantiation, differentiation of asymmetry types, analysis of their impact on pricing, participant behavior, liquidity and volatility, research on the role of regulation, and the development of practical recommendations. The theoretical and methodological foundations of the research are outlined, based on the integration of concepts from finance, information economics, and behavioral economics. The essence and types of uncertainty in financial markets are considered, the fundamental importance of information for their effective functioning is emphasized, and definitions of information asymmetry and its main types are provided. The impact of information asymmetry under conditions of uncertainty on the level of liquidity (decrease due to adverse selection and increased transaction costs) and volatility (increase due to information shocks and speculative sentiment) in various market segments is analyzed. Practical recommendations are proposed for investors (in-depth analysis, diversification, increasing financial literacy), financial institutions (increasing transparency, managing conflicts of interest), and regulators (strengthening disclosure requirements, preventing insider trading) regarding risk management and improving market efficiency. Finally, the prospects for further research in this area are outlined, including an in-depth study of subjective asymmetry, the impact of new technologies, the interaction of different types of uncertainty, the analysis of new markets, the development of new metrics, and the evaluation of the effectiveness of regulatory measures. The importance of interdisciplinary research for a comprehensive understanding of the problem under study is emphasized.

Key words: information, asymmetry, uncertainty, financial instruments, market, volatility, liquidity.
